

ВЫСОЧАЙШИЙ РЕСКРИПТЪ.

RESKRYPT NAJWYŻSZY.

BIBLIOTEKA

00-230 Warszawa, ul. Nowy Świat 7½

Tel. 26-68-63

ПАМѢСТНИКУ

въ Царствѣ Польскомъ.

Указами 30 Августа (11 Сентября) прошлаго 1864 года, установлены Мною коренныя начала для будущаго устройства и улучшения учебной части въ Царствѣ Польскомъ. Начертавъ правила о народныхъ училищахъ какъ для городскихъ, такъ особенно для сельскихъ жителей всѣхъ племенъ и вѣроисповѣданій, Я призналъ вмѣстѣ съ тѣмъ необходимымъ развитъ и усовершенствовать систему среднихъ учебныхъ заведеній, въ примѣненіи къ потребностямъ различныхъ населеній Царства. Вслѣдствіе сего Я повелѣлъ, независимо отъ постепеннаго учрежденія народныхъ училищъ на указанныхъ

23.706

DO NAMIESTNIKA

w Królestwie Polskiem.

Ukazami z dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 roku, ustanowione Przemennie zostały Kardynalne zasady przyszłego urzãdzenia i ulepszenia gałęzi naukowej w Królestwie Polskiem. Przepsawszy Prawidła o Szkołach Publicznych dla Miejskich i oddzielnie dla Wiejskich Mieszkańców wszelkich Narodowości i Wyznań, Uznałem zarazem koniecznem, rozwinąć i uzupełnić system Średnich Zakładów Naukowych, w zastosowaniu takowych do potrzeb różnorodney ludności Królestwa. W skutek tego Rozkazałem, niezależnie od stopniowego zakładania Szkół Publicznych na wskazanych zasadach, odkryć niezwłocznie w

основаніяхъ, открыть немедленно въ Варшавѣ Русскую гимназію, а между тѣмъ приступить къ составленію подробныхъ уставовъ и штатовъ какъ для прочихъ среднихъ, такъ и для высшихъ учебныхъ заведеній.

Нынѣ, разсмотрѣвъ представленные Мнѣ проекты, Я нашелъ ихъ соотвѣтствующими Моему намѣренію—даровать всѣмъ училищамъ въ Царствѣ устройство, основанное на правильныхъ педагогическихъ началахъ, приспособить училища сіи къ потребностямъ разныхъ въ Царствѣ населеній и развить въ этихъ населеніяхъ основательное научное образованіе. Посему Мною утверждены и присемъ препровождаются, разсмотрѣнные въ Комитетѣ по дѣламъ Царства Польскаго, уставы и штаты слѣдующихъ учебныхъ заведеній:

I. Мужскихъ гимназій и прогимназій для Польскаго населенія;

II. Мужскихъ гимназій и прогимназій для Русскаго греко-уніатскаго населенія;

Warszawie Gimnazyum Ruskie, a również przystąpić do ułożenia szczegółowych Ustaw i Etatów tak dla innych Średnich, jakoteż i dla wyższych Zakładów Naukowych.

Obecnie przejrzawszy przedstawione Mi projekta, znalazłem je odpowiadającymi zamiarom Moim co do nadania wszystkim Szkołom w Królestwie Organizacyi, opartej na gruntownych Pedagogicznych zasadach, i zastosowania Szkół tych do potrzeb rozmaitej w Królestwie ludności, oraz rozwinięcia w ludności tej należytego wykształcenia naukowego. Dla tego też zatwierdzone Przemnie zostały, rozpoznane w Komitecie do Spraw Królestwa Polskiego i przy niniejszym przesyłające się Ustawy i Etaty następujących Zakładów Naukowych:

I. Gimnazyów i Progimnazyów męzkich dla ludności Polskiej.

II. Gimnazyów i Progimnazyów męzkich dla ludności Ruskiej Greko-Unickiego Wyznania.

III. Главнаго Нѣмецкаго Евангелическаго училища въ Варшавѣ;

IV. Нѣмецкой реальной гимназiи въ г. Лодзи;

V. Женскихъ гимназiй и прогимназiй;

VI. Педагогическихъ курсовъ для Польскаго населенiя;

VII. Педагогическихъ курсовъ для Русскаго греко-униатскаго населенiя; и

VIII. Педагогическихъ курсовъ для Литовскаго населенiя.

Поручаю вамъ принять мѣры къ скорѣйшему, по возможности, введенiю сихъ узаконенiй въ дѣйствиe, а за тѣмъ представить Мнѣ, въ послѣдовательномъ порядкѣ, подробные проекты и для прочихъ учебныхъ заведенiй, о коихъ упомянуто въ Моемъ рескриптѣ къ вамъ отъ 30 Августа (11 Сентября) 1864 года.

Возлагая на учебное въ Царствѣ начальство, подѣ главнымъ руководствомъ вашимъ, правильное устройство среднихъ учебныхъ заведе-

III. Szkoły głównej Niemieckiej Ewangelickiej w Warszawie.

IV. Gimnazyum Realnego Niemieckiego w m. Łodzi.

V. Gimnazyów i Progimnazyów Żeńskich.

VI. Kursów Pedagogicznych dla ludności Polskiej.

VII. Kursów Pedagogicznych dla ludności Ruskiej Greko-Unickiego Wyznania.

VIII. Kursów Pedagogicznych dla ludności Litewskiej.

Polecam wam przedsięwziąć środki ku śpiesznemu, o ile można, wprowadzeniu Ustaw tych w wykonanie, a następnie przedstawić МНІЕ, kolejnym porządkiem, szczegółowe projekta i co do innych Zakładów Naukowych, o których wzmiankowano w Reskrypcie Moim do was z dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 roku.

Wkładając na Zwierzchność Naukową w Królestwie, pod głównym kierunkiem waszym, należyte urządzenie Średnich Zakładów Naukowych,

ній, на основаніи новыхъ уставовъ и штатовъ, Я увѣренъ, что всѣ начальники и преподаватели сихъ училищъ, проникнутые сознаниемъ важности своего служенія, будутъ свято исполнять свой долгъ въ томъ духѣ и направленіи, которые указаны Мною въ рескриптѣ 30 Августа (11 Сентября). Призываю благословеніе Божіе на сіе важное дѣло въ твердомъ упованіи, что умственный трудъ и основательное образованіе приготовятъ въ молодомъ поколѣніи полезныхъ гражданъ того великаго Государства, коего нераздѣльную часть составляетъ Царство Польское.

(ПОДПИСАНО) **АЛЕКСАНДРЪ.**

въ С -Петербурѣ,
5/1, Января 1866 г.

według nowych Ustaw i Etatów, przekonany Jestem, że wszyscy Zwierzchnicy i Nauczyciele Zakładów tych, przejęci uznaniem ważności swej służby, święcie spełniać będą powinność swoją w duchu i kierunku wskazanym Przemennie w Reskrypcie z dnia 30 Sierpnia (11 Września). Wzywam błogosławieństwa Boskiego na to ważne dzieło z pełną ufnością, że praca umysłowa i gruntowne wychowanie przysposobią w młodem pokoleniu użytecznych Obywateli tego wielkiego Państwa, którego część nierozdzielną stanowi Królestwo Polskie.

Na oryginale Własną JEGO CESARSKO - KRÓLEWSKIEJ MOŚCI ręką podpisano:

ALEXANDER.

w Petersburgu,
dnia 5/1, Stycznia 1866 r.

Za zgodność tłómaczenia:
Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *W. Płatonow.*

I.

УСТАВЪ

**мужскихъ гимназій и прогимназій для
польскаго населенія въ Царствѣ.**

I.

USTAWA

**Gimnazyów i Progimnazyów męzkich w
Królestwie dla ludności Polskiej.**

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА
рукою написано:

«*Быть по сему.*»

въ С.-Петербургѣ,
5/17 Января 1866 г.

УСТАВЪ

**мужскихъ гимназій и прогимназій для
польскаго населенія въ Царствѣ.**

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

Общая положенія.

Статья 1.

Гимназій и прогимназій имѣютъ цѣлью доставить воспитывающемуся въ нихъ юношеству общее образованіе. Гимназій вмѣстѣ съ тѣмъ приготавливаютъ къ поступленію въ высшія учебныя заведенія Имперіи и Царства.

Статья 2.

По различію предметовъ, содѣйствующихъ общему образованію, и цѣлей гимназическаго обученія, гимназій и прогимназій раздѣляются на *классическія* и *реальныя*.

Na oryginalne Własną JEGO CESARSKO - KRÓLEWSKIEJ
MOŚCI ręką napisano:

«*Ma być podług tego.*»

w Petersburgu,
dnia 5/17 Stycznia 1866 r.

Przez CESARZA i KRÓLA,
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) W. Płatonow.

U S T A W A

**Gimnazyów i Progimnazyów męzkich w
Królestwie dla ludności Polskiej.**

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Przepisy ogólne.

Artykuł 1.

Gimnazya i Progimnazya mają na celu zapewnić uczącej się w nich młodzieży wykształcenie ogólne.

Gimnazya przygotowują zarazem do wyższych Zakładów naukowych Cesarstwa i Królestwa.

Artykuł 2.

Z powodu różności przedmiotów wpływających na wykształcenie ogólne i ze względu na cel nauki gimnazyalnej, Gimnazya i Progimnazya dzielą się na *klassyczne* i *realne*.

Статья 3.

Въ гимназїи полагается семь классовъ, съ годичнымъ курсомъ для каждаго класса.

Примѣчаніе. По мѣрѣ возможности, низшіе четыре класса гимназїи помѣщаются отдѣльно отъ высшихъ трехъ классовъ.

Статья 4.

Гимназїи учреждаются въ городахъ, гдѣ, по численности и потребностямъ народонаселенія, онѣ будутъ признаны нужными. Существующія нынѣ гимназїи оставляются въ тѣхъ же мѣстностяхъ, гдѣ онѣ теперь находятся, если не представится къ тому особенныхъ неудобствъ.

Примѣчаніе. Люблинскій Лицей преобразовывается въ классическую гимназію, на точномъ основанїи сего Устава.

Статья 5.

Кромѣ гимназїи, тамъ, гдѣ представится надобность, могутъ быть учреждаемы классическія или реальныя прогимназїи, состоящія изъ четырехъ классовъ, соответствующихъ четыремъ низшимъ классамъ классическихъ и реальныхъ гимназїи. Существующія нынѣ общія уѣздныя училища преобразовываются въ прогимназїи, классическія или реальныя.

Статья 6.

Гимназїи и прогимназїи открываются, по представленію Правительственной Коммисїи Народнаго Просвѣщенія, съ

Artykuł 3.

Gimnazyum mieć będzie siedm klass, z kursem jednorocznym dla kaźdej klasy.

Uwaga. W miarę możności, cztery niższe klasy gimnazyalne mieścić się będą oddzielnie od trzech klass wyższych.

Artykuł 4.

Gimnazya urządzane być winny w miastach, gdzie, z uwagi na liczbę ludności i jej potrzeby, uznane one będą za niezbędne. Gimnazya obecnie istniejące pozostać mają w tych samych miejscach, w których się teraz znajdują, jeśli w tem nie okażą się szczególne niedogodności.

Uwaga. Liceum Lubelskie zamienia się na Gimnazyum klassyczne na zasadzie niniejszej Ustawy.

Artykuł 5.

Oprócz Gimnazyów w miejscach tych w których zajdzie potrzeba, mogą być urządzane klassyczne lub realne Progimnazya, składające się z czterech klass, odpowiadających czterem klassom niższym klassycznych i realnych Gimnazyów. Istniejące obecnie ogólne szkoły powiatowe [mają być] zamienione na Progimnazya klassyczne lub realne.

Artykuł 6.

Gimnazya i Progimnazya otwierane być mają z decyzji Rady Administracyjnej Królestwa, na przedstawienie Kom-

разрѣшенія Совѣта Управленія Царства и состоятъ въ непосредственномъ вѣдѣніи Начальниковъ тѣхъ учебныхъ дирекцій, въ предѣлахъ коихъ онѣ находятся.

Статья 7.

При учрежденіи гимназій и прогимназій, съ классическимъ или реальнымъ курсомъ, а также при преобразованіи общихъ уѣздныхъ училищъ въ прогимназій, классическія или реальныя, Правительственная Коммисія Народнаго Просвѣщенія принимаетъ въ соображеніе мѣстныя потребности и учебныя средства.

Статья 8.

Гимназій и прогимназій содержатся на счетъ Правительства; но допускается открытіе тѣхъ и другихъ и на счетъ общественныхъ суммъ или частныхъ пожертвованій.

Статья 9.

Гимназій и прогимназій, содержимыя на счетъ общественныхъ суммъ или частныхъ пожертвованій, управляются, на одинаковомъ съ казенными учебными заведениями основаніи, назначаемыми отъ Правительства лицами.

missyi Rządowej Oświecenia Publicznego i zostawać będą w bezpośredniem zawiadywaniu Naczelników tych Dyrekcyi Naukowych, w obrębie których one się znajdują.

Artykuł 7.

Przy urządzaniu Gimnazyów i Progimnazyów z kursem nauk klasycznym lub realnym, również przy reorganizacyi ogólnych szkół powiatowych na Progimnazya klasyczne lub realne, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego mieć będzie na względzie miejscowe potrzeby i środki naukowe.

Artykuł 8.

Gimnazya i Progimnazya utrzymywane być mają kosztem Rządu, lecz pozwala się otwieranie jednych i drugich na koszt składek ogólnych lub ofiar prywatnych.

Artykuł 9.

Gimnazya i Progimnazya utrzymywane kosztem składek ogólnych albo ofiar prywatnych, zarządzane będą na tych samych zasadach jak Rządowe Zakłady naukowe, przez osoby które Rząd zamianuje.

ГЛАВА ВТОРАЯ.

Должностныя лица.

Статья 10.

При гимназїи состоятъ слѣдующія должностныя лица:
1) Инспекторъ, 2) Помощникъ Инспектора, 3) учителя, 4) врачъ и 5) писмоводитель. Въ прогимназїи полагаются тѣ же должностныя лица, за исключенїемъ Помощника Инспектора.

I. ИНСПЕКТОРЪ И ЕГО ПОМОЩНИКЪ.

Статья 11.

Инспекторъ гимназїи и прогимназїи избирается изъ лицъ, получившихъ образованїе въ Университетѣ или другомъ высшемъ учебномъ заведенїи, и обратившихъ на себя вниманїе своею педагогическою опытностїю; онъ утверждается въ должности, по представленїю Правительственной Коммиссїи Народнаго Просвѣщенїя, Совѣтомъ Управленїя Царства.

Статья 12.

Инспектору гимназїи, равно какъ и прогимназїи, подчиняются всѣ служащїя въ оныхъ лица.

Статья 13.

Главная обязанность Инспектора состоитъ въ надзорѣ какъ за ходомъ преподаванїя и воспитанїя, такъ и за ви́ш-

ROZDZIAŁ DRUGI.

Osoby należące do składu Gimnazjum lub Progimnazjum.

Artykuł 10.

Przy Gimnazjum znajdować się mają następujące osoby:
1) Inspektor, 2) Pomocnik Inspektora, 3) Nauczyciele, 4) Lekarz i 5) Sekretarz. Przy Progimnazjum będą także osoby z wyjątkiem Pomocnika Inspektora.

I. INSPEKTOR I JEGO POMOCNIK.

Artykuł 11.

Inspektor Gimnazjum i Progimnazjum wybierany być winien z osób, które pobierały nauki w Uniwersytecie lub w innym wyższym Zakładzie naukowym, i zwróciły na siebie uwagę przez swe pedagogiczne doświadczenie; zatwierdzany zaś w obowiązkach, na przedstawienie Kommissji Rządowej Oświecenia Publicznego, przez Radę Administracyjną Królestwa.

Artykuł 12.

Inspektorowi Gimnazjum, jak również i Progimnazjum, podlegać mają wszystkie osoby przy tych Zakładach w służbie zostające.

Artykuł 13.

Główny obowiązek Inspektora polega na czuwaniu tak nad biegiem wykładu nauk i wychowania, jako też nad

нимъ порядкомъ и матеріальнымъ благосостояніемъ ввѣреннаго ему училища и вообще за точнымъ исполненіемъ всѣхъ постановленій, касающихся гимназій или прогимназій.

Статья 14.

Инспектору гимназій и прогимназій предоставляется:

- 1) председательствовать въ Педагогическомъ Совѣтѣ;
- 2) избирать, изъ лицъ способныхъ и благонадежныхъ, учителей и должностныхъ лицъ гимназій или прогимназій и представлять о нихъ Начальнику учебной дирекціи, для исходатайствованія у Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія утвержденія въ должности избранныхъ учителей и другихъ должностныхъ лицъ, кромѣ письмоводителя, который утверждается въ должности самимъ Начальникомъ учебной дирекціи;
- 3) аттестовать всѣхъ служащихъ подъ его вѣдѣніемъ лицъ предъ Начальникомъ учебной дирекціи и представлять ихъ къ наградамъ;
- 4) Представлять подчиненныхъ ему лицъ Начальнику учебной дирекціи къ увольненію отъ должности за выслугою срока на пенсію или за неспособностію;
- 5) представлять Начальнику учебной дирекціи объ увольненіи служащихъ при заведеніи должностныхъ лицъ въ отпускъ, на основаніи дѣйствующихъ по этому предмету въ Царствѣ узаконеній;
- 6) сносятся съ мѣстными начальствами по всѣмъ дѣламъ, не требующимъ разрѣшенія Начальника учебной дирекціи, и

порядкомъ внутреннимъ и добрымъ бытемъ матеріальнымъ порученнаго ему Закладу, а в общности над ѣдистемъ выконываніемъ всѣхъ постановленій, относящихся Гимназіумъ или Прогимназіумъ.

Артыкулъ 14.

Инспектору Гимназіумъ и Прогимназіумъ слѣдуетъ право:

- 1) Презыдовать в Радѣ Педагогической;
- 2) Выбирать изъ между осѣбъ zdolныхъ и годныхъ зауваня, Научыцели и инне осѣбы належаче до складу Гимназіумъ или Прогимназіумъ, ораъ представлять же Начельнику Дырекцыи Науковой для выеднанія у Коммисыи Ржадовой Ошвеченія Publicznego затвирденія таковыхъ в обовяжкахъ, опрѣъ Секретаря, которого затвирдза в обовяжкахъ самъ Начельникъ Дырекцыи Науковой;
- 3) Аттестоваѣъ прѣдъ Начельникомъ Дырекцыи Науковой всѣхъ осѣбы в слѣбжбѣ подъ его завыдываніемъ застайаче и представлять осѣбы те до нагрѣдъ;
- 4) Представляѣъ подвладне му осѣбы Начельнику Дырекцыи Науковой до увольненія од обовяжковъ, з powodu wysлуженія прѣъ не lat przepisanychъ на pensję lub dla nieudolności;
- 5) Представляѣъ Начельнику Дырекцыи Науковой осѣбы слѣжаче пры Закладѣ до urlopówъ, на zasadzie обовяжующыхъ в tymъ przedmiocie przepisówъ в Krѣlestwie;
- 6) Znosiѣъ się zъ мѣjscowymiъ Władzamiъ weъ всѣхъ интересахъ не wymagającychъ decyzыи Начельника Дырекцыи Науковой, i

7) определять и увольнять какъ писца, такъ и нижнихъ служителей, и назначать имъ жалованье изъ общей суммы, положенной на этотъ предметъ по штату.

Статья 15.

Инспекторъ, по представлению Начальника учебной дирекціи и съ утверждения Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, можетъ преподавать одинъ изъ учебныхъ предметовъ, съ особымъ за то вознагражденіемъ по штату.

Статья 16.

По званію Предсѣдателя Педагогическаго Совѣта, Инспекторъ определяетъ время обыкновенныхъ его засѣданій; созываетъ Совѣтъ въ чрезвычайныхъ случаяхъ, по своему усмотрѣнію; предлагаетъ на обсужденіе свои предположенія по учебной и воспитательной части; соблюдаетъ очередь при разсмотрѣніи вопросовъ, вносимыхъ другими членами; направляетъ пренія, слѣдитъ за правильностію и порядкомъ засѣданій и объявляетъ опредѣленія Совѣта.

Статья 17.

Помощникъ Инспектора гимназій избирается Инспекторомъ изъ числа отличающихся педагогическою опытностію учителей наукъ и языковъ, и, по представлению Начальника учебной дирекціи, утверждается въ этомъ званіи Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Статья 18.

Помощникъ Инспектора, въ случаѣ болѣзни или отсутствія Инспектора, вступаетъ во всѣ его права и обязанности.

7) Przyjmować i uwalniać tak Kopiistę, jako też służbę niższą i wyznaczać im płacę z ogólnego funduszu na ten cel w Etacie zamieszczonego.

Artykuł 15.

Inspektor, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowej i z zatwierdzenia Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, może wykładać jeden z przedmiotów naukowych, za oddzielnem za to, według etatu, wynagrodzeniem.

Artykuł 16.

Inspektor jako Prezydujący w Radzie Pedagogicznej, wyznacza terminy zwyczajnych jej posiedzeń; zwołuje Radę w wypadkach nadzwyczajnych podług swego uznania; oddaje pod rozwagę wnioski swoje, części naukowej i wychowawczej dotyczące; przestrzega kolejnego roztrząsania kwestyj, wnoszonych przez innych członków; kieruje dyskusją; pilnuje regularności i porządku posiedzeń i ogłasza uchwały Rady.

Artykuł 17.

Pomocnika Inspektora Gimnazjum wybiera Inspektor z grona odznaczających się doświadczeniem pedagogicznym Nauczycieli umiejętności i języków, zatwierdza go zaś w tych obowiązkach Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowej.

Artykuł 18.

Pomocnik Inspektora w razie choroby tegoż lub nieobecności, wstępuje we wszystkie jego prawa i obowiązki.

сти. Въ прогимназіи, въ подобныхъ случаяхъ, Начальникъ учебной дирекціи поручаетъ управленіе заведеніемъ одному изъ учителей.

Статья 19.

Помощникъ Инспектора гимназій, будучи вмѣстѣ съ тѣмъ и учителемъ оной, получаетъ добавочный по штату окладъ сверхъ содержанія по занимаемой имъ должности учителя.

II. УЧИТЕЛИ.

Статья 20.

Предметы ученія въ гимназіяхъ и прогимназіяхъ распределяются между штатными преподавателями. Таковые преподаватели суть: законоучитель, учителя наукъ и языковъ, учитель чистописанія, черченія и рисованія и учитель пѣнія.

Статья 21.

Законоучители Римско-Католическаго исповѣданія въ гимназіяхъ и прогимназіяхъ назначаются Главнымъ Директоромъ Правительственной Комисіи Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Главнымъ Директоромъ Правительственной Комисіи Внутреннихъ и Духовныхъ дѣлъ, изъ лицъ свѣтскаго духовенства означеннаго исповѣданія.

Статья 22.

Преподаваніе Закона Божія ученикамъ Православнаго и другихъ исповѣданій поручается Главнымъ Директоромъ

W Progimnazyum, w podobnych wypadkach Naczelnik Dyrekcji Naukowej porucza zarząd Zakładu jednemu z Nauczycieli.

Artykuł 19.

Pomocnik Inspektora Gimnazjum będąc w niem zarazem Nauczycielem, obok płacy przywiązanej do posady Nauczyciela, pobiera dodatkową podług etatu płacę.

II. NAUCZYCIELE.

Artykuł 20.

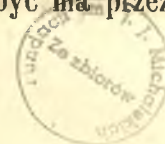
Przedmioty naukowe w Gimnazyach i Progimnazyach, rozdzielają się pomiędzy Nauczycieli etatowych. Nauczycielami takimi są: Nauczyciel Religii, Nauczyciele umiejętności i języków, Nauczyciel kalligrafii, rysunków i Nauczyciel śpiewu.

Artykuł 21.

Nauczycieli Religii Rzymsko-Katolickiego wyznania w Gimnazyach i Progimnazyach, mianuje Dyrektor Główny Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, za porozumieniem się z Dyrektorem Głównym Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, z pomiędzy osób Duchowieństwa świeckiego tegoż wyznania.

Artykuł 22.

Wykład nauki Religii uczniom Prawosławnego Wyznania i innych, poruczonym być ma przez Dyrektora Głównego

Народнаго Просвѣщенія законоучителямъ соотвѣтственныхъ вѣроисповѣданій, по предварительномъ соглашеніи съ подлежащимъ вѣдомствомъ.

Статья 23.

Въ преподаватели наукъ и языковъ въ гимназіяхъ и прогимназіяхъ опредѣляются, Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, лица, имѣющія одобрительные аттестаты объ окончаніи полнаго курса въ Университетѣ или другомъ высшемъ учебномъ заведеніи.

Примѣчаніе. Нѣмецкій и французскій языки могутъ преподавать и лица, не окончившія курса въ высшемъ учебномъ заведеніи, но выдержавшія въ Университетѣ особое спеціальное испытаніе на званіе учителей высшихъ языковъ въ гимназіи.

Статья 24.

Въ учителя чистописанія, черченія и рисованія, а равно и пѣнія, опредѣляются Начальникомъ учебной дирекціи, по представленію Инспектора гимназіи или прогимназіи, лица, доказавшія свое спеціальное знаніе означенныхъ искусствъ и лучшихъ методовъ ихъ преподаванія.

Статья 25.

Учитель гимнастики опредѣляется Инспекторомъ гимназіи или прогимназіи и получаетъ плату за труды свои изъ суммы, назначенной на этотъ предметъ по штату.

Статья 26.

Учителямъ дозволяется содержать у себя пансіонеровъ, съ соблюденіемъ правилъ, установленныхъ по сему пред-

Освѣщенія Publicznego, Nauczycielom Religii odpowiednichъ wyznań, za poprzedniemъ porozumieniemъ się zъ właściwą Władzą.

Artykuł 23.

Nauczycielami umiejętności i języków w Gimnazyach i Progimnazyach, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego mianuje osoby posiadające atestaty o należytemъ ukończeniu pełnego kursu nauk w Uniwersytecie lub w innymъ wyższymъ Zakładzie naukowymъ.

Uwaga. Języki niemiecki i francuzki mogą być wykładane przez osoby, które i nie ukończyły kursu nauk w wyższymъ Zakładzie naukowymъ, lecz wytrzymały w Uniwersytecie osobny спеціальny examen na stopień Nauczyciela tychъ języków w Gimnazyumъ.

Artykuł 24.

Na Nauczycieli kalligrafii, rysunków i śpiewu, Naczelnik Dyrekcyi Naukowej, na przedstawienie Inspektora Gimnazjum lub Progimnazjum, przyjmować będzie osoby, które udowodnią спеціальną znajomośćъ tychъ sztukъ i najlepszej metody ichъ wykładu.

Artykuł 25.

Nauczyciel gimnastyki wybierany być ma przez Inspektora Gimnazjum lub Progimnazjum, i pobierać będzie płacę за swoje zajęcie zъ funduszu w Etacie na to oznaczonego.

Artykuł 26.

Dozwala się Nauczycielomъ utrzymywać u siebie pensjonarzy, pod warunkiemъ zachowania przepisówъ przez Kommiss-

мету Правительственной Комисією Народнаго Просвѣщенія. Правомъ симъ не могутъ пользоваться ни Инспекторы гимназій и прогимназій, ни Помощники Инспекторовъ гимназій.

Статья 27.

Инспектору гимназій и прогимназій предоставляется, съ разрѣшенія Начальника учебной дирекціи, распредѣлять по классамъ, между избранными имъ, Инспекторомъ, преподавателями сихъ заведеній, ближайшій надзоръ за успѣхами и поведеніемъ учениковъ.

Статья 28.

Кромѣ ближайшаго надзора за воспитанниками въ заведеніи, на учителяхъ лежитъ обязанность, по требованію Инспектора гимназій или прогимназій, помогать ему въ наблюденіи за нравственностью и поведеніемъ учащихся и впѣ заведенія, равно какъ и въ поддержаніи подлежащей между ними дисциплины.

III. ПРОЧІЯ ДОЛЖНОСТНЫЯ ЛИЦА.

Статья 29.

При гимназій и прогимназій состоитъ врачъ, утверждаемый въ должности Правительственною Комисією Народнаго Просвѣщенія, по представленію Начальника учебной дирекціи.

Примѣчаніе. При прогимназіяхъ, находящихся въ городахъ, гдѣ есть мужскія гимназій, должности врача не полагается, а обязанность его безмездно исполняетъ врачъ гимназій.

syę Rządowa Oświecenia Publicznego w tym przedmiocie wydanych. Z prawa tego nie mogą korzystać Inspektorowie Gimnazyów i Progimnazyów, ani pomocnicy Inspektorów Gimnazyów.

Artykuł 27.

Inspektor Gimnazyum i Progimnazyum może, za zezwoleniem Naczelnika Dyrekcji Naukowej, rozdzielać klassami pomiędzy wybranych przez niego Nauczycieli tych Zakładów, bliższy nadzór nad postępem w naukach i sprawowaniem się uczniów.

Artykuł 28.

Oprócz bliższego nadzoru nad uczniami w Zakładzie, obowiązkiem jest Nauczycieli, na żądanie Inspektora Gimnazyum lub Progimnazyum, nieść mu pomoc w czuwaniu nad moralnością i sprawowaniem się uczniów i po za obrębem Zakładu jak również w utrzymywaniu należytej między niemi karności.

III. INNE OSOBY NALEŻĄCE DO SKŁADU GIMNAZYUM I PROGIMNAZYUM.

Artykuł 29.

Przy Gimnazyum i Progimnazyum znajdować się ma Lekarz, którego zatwierdza w obowiązkach Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcji Naukowej.

Uwaga. Przy Progimnazyach po miastach, w których też są Gimnazya męzkie, nie ma być Lekarz oddzielny, lecz obowiązki te spełniać będzie bezpłatnie Lekarz Gimnazyum.

Статья 30.

Обязанности врача, кромѣ пользования учениковъ и постоянной заботливости объ ихъ здоровьи, заключаются въ наблюдени: а) чтобы въ гимназію и прогимназію не поступали ученики, имѣющіе тѣлесные недостатки или болѣзни, препятствующіе вступленію въ общественное заведеніе; б) чтобы въ помѣщеніи учебнаго заведенія и въ распредѣленіи времени занятій учениковъ соблюдалось, на сколько возможно, гигиеническія условія; и в) чтобы упражненія учениковъ въ гимнастикѣ соотношались съ требованіями правильнаго развитія и укрѣпленія физическихъ силъ юности. Врачъ обязанъ замѣчанія свои по симъ предметамъ представлять Начальству учебнаго заведенія и предъявлять оныя Педагогическому Совѣту для обсужденія и внесенія въ протоколы его засѣданій. Кромѣ того, на врачѣ лежитъ обязанность пользоваться также безмездно всѣхъ служащихъ при заведеніи лицъ.

Примѣчаніе. Врачъ мужской гимназіи или прогимназіи есть, вмѣстѣ съ тѣмъ, и врачъ женской гимназіи и прогимназіи, находящихся въ томъ же городѣ, но получаетъ жалованье только по должности врача мужской гимназіи или прогимназіи.

Статья 31.

Производство канцелярскихъ дѣлъ въ гимназіи и прогимназіи лежитъ на письмоводителѣ, въ помощь которому въ гимназіи состоитъ писецъ, получающій плату по найму.

Artykuł 30.

Oprócz leczenia uczniów i ciągłej troskliwości o ich zdrowie, obowiązkiem Lekarza jest jeszcze pilnować: *a*, żeby do Gimnazyum i Progimnazyum nie wstępowali uczniowie, podlegli wadom fizycznym lub chorobom, stojącym na przeszkodzie w przyjęciu tychże do Zakładów publicznych; *b*, żeby w lokalu Zakładu naukowego i w rozkładzie czasu na zajęcie się uczniów, zachowane były, o ile można, warunki higieniczne, i *c*, żeby ćwiczenia uczniów gimnastyczne zastosowane były do potrzeby regularnego rozwijania się i wzmocnienia sił fizycznych młodzieży. Lekarz obowiązany jest postrzeżenia swoje w tych przedmiotach komunikować Zwierzchności Zakładu naukowego i przedstawiać takowe Radzie Pedagogicznej w celu rozpoznania i wprowadzenia ich do protokołu iey posiedzeń. Oprócz tego obowiązkiem jest Lekarza leczyć również bezpłatnie wszystkie osoby, w służbie przy Zakładzie zostające.

Uwaga. Lekarz Gimnazyum lub Progimnazyum męskiego ma być zarazem Lekarzem Gimnazyum i Progimnazyum żeńskiego w temże mieście istniejących, płace wszakże pobierać będzie przywiązaną tylko do obowiązków Lekarza Gimnazyum lub Progimnazyum męskiego.

Artykuł 31.

Załatwianie czynności kancelaryjnych w Gimnazyum i Progimnazyum należy do Sekretarza, któremu do pomocy w Gimnazyum ma być dodany Kopiista naimny.

ГЛАВА ТРЕТЬЯ.

Учебная часть.

Статья 32.

Учебный курсъ классическихъ гимназій для польскаго населенія составляютъ слѣдующіе предметы:

- 1) Законъ Божій;
- 2) Польскій языкъ и словесность;
- 3) Русскій языкъ и словесность;
- 4 и 5) Латинскій и греческій языки;
- 6) Математика;
- 7) Физика и космографія;
- 8) Всеобщая исторія;
- 9) Исторія Россіи и Польши;
- 10) Всеобщая географія;
- 11) Географія Россійской Имперіи и Царства Польскаго;
- 12) Естественная исторія (краткое наглядное объясненіе трехъ царствъ природы);
- 13) Одинъ изъ новыхъ языковъ: нѣмецкій или французскій, избраніе котораго для каждой гимназіи или прогимназіи предоставляется Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, съ утвержденія Совѣта Управленія Царства;
- 14) Чистописаніе, черченіе и рисованіе.

Статья 33.

Въ реальныхъ гимназіяхъ учебный курсъ трехъ низшихъ классовъ, по предметамъ преподаванія и объему

ROZDZIAŁ TRZECI.

Część naukowa.

Artykuł 32.

Kurs nauk w Gimnazyach klasycznych dla ludności polskiej stanowią następujące przedmioty:

1. Nauka Religii;
2. Polski język i literatura;
3. Ruski język i literatura;
- 4 i 5. Języki Łaciński i Grecki;
6. Matematyka;
7. Fizyka i Kosmografia;
8. Historia Powszechna;
9. Historia Rosyji i Polski;
10. Jeografia Powszechna;
11. Jeografia Cesarstwa Rosyjskiego i Królestwa Polskiego;
12. Historia naturalna (treściwy wykład trzech Królestw natury);
13. Jeden z nowożytnych języków: niemiecki albo francuzki, którego wybór dla każdego Gimnazjum lub Progimnazjum pozostawia się Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego z zatwierdzenia Rady Administracyjnej Królestwa.
14. Kalligrafia i Rysunki.

Artykuł 33.

W Gimnazyach realnych kurs nauk w trzech klassach niższych, pod względem wykładu przedmiotów i ich obszerno-

ихъ, тождественъ съ курсомъ соотвѣтственныхъ классовъ классическихъ гимназій. Въ четырехъ же высшихъ классахъ реальныхъ гимназій преподаются слѣдующіе предметы: а) *въ одинаковомъ объемъ съ классическими гимназіями*: 1) Законъ Божій; 2) польскій языкъ и словесность; 3) русскій языкъ и словесность; 4) нѣмецкій или французскій языкъ, и 5) исторія Россіи и Польши; б) *въ большемъ объемъ сравнительно съ классическими гимназіями*: 6) математика; 7) физика и космографія; 8) естественная исторія, съ присоединеніемъ къ ней химіи и 9) географія Россійской Имперіи и Царства Польскаго; в) *въ меньшемъ объемъ сравнительно съ классическими гимназіями*: 10) латинскій языкъ и 11) всеобщая исторія. Греческій языкъ не преподается въ реальныхъ гимназіяхъ, а въ высшіе классы сихъ гимназій вводится техническое черченіе.

Примѣчаніе 1. Исторія и географія Россіи и Польши въ гимназіяхъ и прогимназіяхъ классическихъ и реальныхъ преподаются на русскомъ языкѣ.

Примѣчаніе 2. Къ числу учебныхъ предметовъ въ гимназіяхъ и прогимназіяхъ принадлежатъ пѣніе и гимнастика для желающихъ обучаться этимъ предметамъ.

Примѣчаніе 3. Ученики гимназій и прогимназій, по желанію родителей, могутъ также обучаться тому изъ новыхъ языковъ, нѣмецкому или французскому, который не будетъ признанъ Совѣтомъ Управленія Царства обязательнымъ, за особую плату, устанавливаемую Педагогическимъ Совѣтомъ, съ утвержденія Начальника учебной дирекціи.

ści, ma być jednakowy z kursem w odpowiednich klasach Gimnazyów klasycznych. W czterech zaś wyższych klasach Gimnazyów realnych wykładane być mają następujące przedmioty: a) *w takim samym zakresie jak w gimnazyach klasycznych*: 1. Nauka Religii, 2. język polski i literatura, 3. język ruski i literatura, 4. język niemiecki lub francuzki i 5. historia Rosyji i Polski. b) *w zakresie większym w porównaniu z gimnazyami klasycznymi*: 6. matematyka, 7. fizyka i kosmografia, 8. historia naturalna, z dołączeniem do niej chemii, 9. Jeografia Cesarstwa Rosyjskiego i Królestwa Polskiego: c) *w zakresie mniejszym w porównaniu z gimnazyami klasycznymi*: 10. język łaciński i 11. historia powszechna. Język grecki nie ma być wykładany w Gimnazyach realnych, a w wyższych klasach tychże Gimnazyów wprowadzone być winny rysunki techniczne.

Uwaga I. Historia i Jeografia Rosyji i Polski w Gimnazyach i Progimnazyach klasycznych i realnych wykładane być mają w języku ruskim.

Uwaga II. Do rzędu przedmiotów naukowych w Gimnazyach i Progimnazyach należy śpiew i gimnastyka, dla życzących uczyć się tych przedmiotów.

Uwaga III. Uczniowie Gimnazyów i Progimnazyów, na żądanie Rodziców, mogą też uczyć się tego z nowych języków, niemieckiego lub francuzkiego, który nie będzie uznany przez Radę Administracyjną Królestwa jako obowiązujący, a to za oddzielną opłatą ustanowić się mającą przez Radę Pedagogiczną, z zatwierdzenia Naczelnika Dyrekcji Naukowej.

Статья 34.

Въ гимназіяхъ классическихъ и реальныхъ ученикамъ высшаго класса, предъ выпускомъ ихъ, сообщаются Инспекторомъ или преподающимъ исторію Россіи и Польши учителемъ, въ краткомъ изложеніи, по особу составленному по распоряженію Правительственной Комисіи Народнаго Просвѣщенія учебнику или руководству, свѣдѣнія объ основныхъ законахъ Имперіи и о значеніи разныхъ присутственныхъ мѣстъ Имперіи и Царства.

Статья 35.

Учебный курсъ классическихъ и реальныхъ прогимназій вполне совпадаетъ съ учебнымъ курсомъ нижнихъ четырехъ классовъ соответствующихъ гимназій.

Статья 36.

Объемъ преподаванія предметовъ учебнаго курса какъ въ гимназіяхъ, такъ и въ прогимназіяхъ, опредѣляется особою инструкціею отъ Правительственной Комисіи Народнаго Просвѣщенія.

Статья 37.

Число уроковъ по каждому предмету и распредѣленіе ихъ по классамъ обозначаются въ особыхъ таблицахъ, къ сей статьѣ приложенныхъ, которыя, оставаясь неизмѣнными относительно общаго числа уроковъ по каждому предмету, могутъ, по ближайшему усмотрѣнію Правительственной

Artykuł 34.

W Gimnazyachъ классycznych i realnych, uczniomъ najwyższej klasy przedъ ichъ ostatecznymъ wyjściemъ, mają być wъ krótkimъ wykładzie przezъ Inspektora lub Nauczyciela historyi Rossyjskiej i Polskiej, udzielone według przewodnika lub podręcznika umyślnie na ten cel zъ rozporządzenia Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego ułożonego, wiadomości o zasadniczychъ prawachъ Cesarstwa i o znaczeniu różnychъ Władzъ rządowychъ Cesarstwa i Królestwa.

Artykuł 35.

Kursъ naukъ wъ классycznych i realnychъ Progimnazyachъ odpowiada zupełnie kursowi naukъ wъ czterechъ klassachъ niższychъ takichъ że Gimnazyów.

Artykuł 36.

Obszerność wykładu przedmiotówъ stanowiącychъ kursъ naukъ takъ wъ Gimnazyachъ jakъ i Progimnazyachъ, wskazana zostanie osobną Instrukcyą wydać się mającą przezъ Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Artykuł 37.

Liczba lekcyjъ wъ każdymъ przedmiocie i rozkładъ ichъ na klasy oznaczone są wъ oddzielnychъ wykazachъ do niniejszego artykułu dołączonych, które nie ulegając zmianie co do ogólnej liczby lekcyjъ wъ każdymъ przedmiocie, mogą wszakże według bliższego uznania Kommissyi Rządowej Oświecenia Pub-

Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, подлежатъ измѣненіямъ въ распредѣленіи числа уроковъ каждаго предмета по классамъ.

Статья 38.

Въ каждомъ классѣ гимназій и прогимназій полагается, по возможности, не болѣе сорока учениковъ. Въ тѣхъ случаяхъ, когда, за переходомъ изъ низшаго класса, въ какомъ либо классѣ оказалось бы болѣе сорока учениковъ, или когда, при полномъ комплектѣ класса, явились бы желающіе поступить въ этотъ классъ, Начальнику учебной дирекціи предоставляется ходатайствовать у Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, о раздѣленіи класса на параллельныя отдѣленія и объ испрошеніи, въ случаѣ надобности, у Совѣта Управленія нужныхъ на то средствъ.

Статья 39.

Время ежедневнаго начатія уроковъ въ гимназіяхъ и прогимназіяхъ опредѣляется особою инструкціею отъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Статья 40.

Ученіе продолжается въ теченіе цѣлаго года, за исключеніемъ воскресныхъ и праздничныхъ дней и вакацій, лѣтнихъ и зимнихъ, изъ коихъ на первыя назначается шесть недѣль, а на вторыя—двѣ недѣли. Сверхъ того, ученіе прекращается на Страстной и Свѣтлой недѣлѣ Пасхи.

licznego, zmienione być pod względem rozkładu liczby lekcyj w każdym przedmiocie na klasy.

Artykuł 38.

W każdej klasie Gimnazjalnej lub Progimnazjalnej nie ma być, o ile można, więcej nad czterdziestu uczniów. W razach atoli, gdyby, z powodu przejścia z klasy niższej, okazało się w którejkolwiek klasie więcej niż czterdziestu uczniów, albo gdyby przy pełnym komplecie klasy, zgłosili się życzący postąpić do tej klasy, Naczelnik Dyrekcyi Naukowej może uczynić do Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego przedstawienie, o podział klasy na paralelne oddziały i o wyjednanie, w konieczności, u Rady Administracyjnej potrzebnych na to środków.

Artykuł 39.

Czas każdodziennego rozpoczęcia lekcyi w Gimnazyach i Progimnazyach, oznaczony zostanie osobną Instrukcyą wydać się mającą przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Artykuł 40.

Wykład nauk trwać ma przez ciąg całego roku, wyjąwszy dni niedzielne i uroczyste, oraz wakacye letnie i zimowe, z których na pierwsze przeznaczają się sześć tygodni, a na drugie—dwa tygodnie. Oprócz tego, wykład nauk zawiesza się przez czas Świąt Wielkonoenych od Kwietnej do Przewodnej Niedzieli.

Статья 41.

Учебный год начинается $\frac{3}{15}$ Августа и оканчивается $\frac{18}{30}$ Июня.

Статья 42.

По окончании учебного года, въ каждой гимназiи и прогимназiи происходитъ публичный актъ, на которомъ: читается отчетъ о состоянiи и дѣятельности учебнаго заведенiя за минувшiй годъ, объявляются имена учениковъ, удостоенныхъ перевода въ вышнiе классы, раздаются награды ученикамъ, отличившимся успѣхами и поведенiемъ, и аттестаты окончившимъ съ успѣхомъ полный курсъ гимназiи и окончившимъ курсъ прогимназiи. На актѣ могутъ быть произносимы рѣчи членами Педагогическаго Совѣта, предварительно разсмотрѣнными Совѣтомъ и одобренными Начальникомъ учебной дирекцiи.

Статья 43.

Каждая гимназiя должна имѣть: 1) библиотеку, состоящую: а) изъ книгъ, могущихъ способствовать обогащенiю учителей познаниями, и б) изъ книгъ, предназначенныхъ для употребленiя учащимися; 2) физическiй кабинетъ; 3) необходимыя пособiя по естественной исторiи; 4) достаточное количество географическихъ картъ и глобусовъ, чертежей, рисунковъ и моделей для рисованiя; 5) гимнастическiе снаряды, и 6) музыкальныя ноты. При реальной гимназiи, сверхъ сего, должна находиться химическая лабораторiя. Прогимназiи должны быть снабжены тѣми же

Artykuł 41.

Rok szkolny rozpoczynać się ma dnia 3 (15) Sierpnia, a kończyć się z dniem 18 (30) Czerwca.

Artykuł 42.

Po upływie roku szkolnego, w każdym Gimnazjum i Progimnazjum odbywać się ma Akt uroczysty, na którym odczytanem będzie publicznie sprawozdanie, za rok ubiegły, o stanie i działalności Zakładu naukowego; ogłoszone zostaną nazwiska uczniów, otrzymujących promocję do klas wyższych; rozdawane będą nagrody uczniom, którzy odznaczyli się postępowaniem w naukach i sprawowaniem, oraz patenta tym, którzy z pożytkiem ukończyli cały kurs nauk w Gimnazjum lub w Progimnazjum. Na akcie Członkowie Rady Pedagogicznej mogą mieć mowy, po uprzednim przejrzeniu takich w Radzie i przyjęciu przez Naczelnika Dyrekcji Naukowej.

Artykuł 43.

Każde Gimnazjum powinno posiadać: 1) bibliotekę, składającą się: a, z dzieł, mogących posłużyć nauczycielom do rozszerzenia swych wiadomości i b, z książek przeznaczonych do użytku uczącej się młodzieży; 2) gabinet fizyczny; 3) przedmioty pomocnicze niezbędne przy wykładzie historii naturalnej; 4) dostateczną ilość mapp jeograficznych i globusów, planów, rysunków, i modeli do rysunku; 5) przyrządy do gimnastyki, i 6) nuty muzyczne. Przy Gimnazjum realnem, oprócz tego, znajdować się winno laboratorium chemiczne. Progimnazya powinny być zaopatrzone w takież sa-

учебными пособиями, за исключениемъ физическаго кабинета и химической лаборатории.

Статья 44.

Библиотека поручается библиотекарю, избираемому Педагогическимъ Совѣтомъ, на два года, изъ преподавателей. Прочія же учебныя пособия состоятъ, по принадлежности ихъ къ тому или другому предмету, въ вѣдѣніи преподавателей сихъ предметовъ. При храненіи и выдачѣ для чтенія книгъ служатъ руководствомъ правила, составленныя Педагогическимъ Совѣтомъ и утвержденныя Начальникомъ учебной дирекціи. За завѣдываніе библиотекою полагается особая плата, опредѣленная въ штатѣ.

ГЛАВА ЧЕТВЕРТАЯ.

Учащіеся.

Статья 45.

Въ гимназійи и прогимназійи принимаются дѣти всѣхъ состояній.

Статья 46.

Поступающіе въ гимназію или прогимназію должны представить Инспектору заведенія свидѣтельство о своемъ возрастѣ и о званіи; медицинское же свидѣтельство поступающихъ въ томъ, что имъ привита оспа и что они не имѣютъ тѣлесныхъ недостатковъ или болѣзней, препятствующихъ вступленію въ общественное заведеніе, дѣлается врачомъ гимназійи или прогимназійи.

ме pomoce naukowe, z wyłączeniem gabinetu fizycznego i laboratorium chemicznego.

Artykuł 44.

Biblioteka ma być powierzona Bibliotekarzowi, którego wybiera Rada Pedagogiczna na lat dwa, z grona Nauczycieli. Inne zaś pomoce naukowe, podług przedmiotu, do którego należą, pozostają w zawiadywaniu wykładających te przedmioty. W utrzymywaniu ksiązek i wydawaniu ich do czytania, służyć będą za prawidło przepisy, które ułoży Rada Pedagogiczna i zatwierdzi Naczelnik Dyrekcyi Naukowej. Za zawiadywanie biblioteką ustanawia się oddzielna płaca, w etacie oznaczona.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

Uczniowie.

Artykuł 45.

Do Gimnazyów i Progimnazyów przyjmowane będą dzieci wszystkich stanów.

Artykuł 46.

Wstępujący do Gimnazyum lub Progimnazyum winni przedstawić Inspektorowi Zakładu świadectwo co do wieku i pochodzenia. Poświadczenie zaś lekarskie, że ciż wstępujący mają szczepioną ospę i nie podlegają wadom fizycznym lub chorobom, stanowiącym przeszkodę w przyjęciu ich do Zakładu publicznego, udziela Lekarz Gimnazyum lub Progimnazyum.

Статья 47.

Въ первый классъ гимназій и прогимназій принимаются дѣти, умѣющія читать и писать по-польски и по-русски, знающія главныя молитвы, и изъ ариѳметики сложение, вычитаніе и таблицу умноженія. При семъ наблюдается, чтобы въ первый классъ поступали дѣти не моложе 10 лѣтъ. Во всѣ слѣдующіе классы гимназій и прогимназій принимаются имѣющіе соотвѣтственные классу познанія и возрастъ.

Статья 48.

Свидѣтельство объ успѣшномъ окончаніи курса въ прогимназій, классической или реальной, даетъ право на поступленіе въ 5-й классъ соотвѣтствующей классической или реальной гимназій, безъ испытанія, если со времени окончанія курса до поступленія въ гимназію прошло не болѣе шести мѣсяцевъ. Въ противномъ случаѣ, желающій продолжать свое образованіе въ гимназій подвергается испытанію. Приѣмъ учениковъ 4-хъ высшихъ классовъ классическихъ гимназій въ соотвѣтствующіе классы реальныхъ гимназій и на оборотъ допускается всякій разъ не иначе, какъ по особому испытанію.

Статья 49.

Общій приѣмъ учениковъ бываетъ каждый годъ предъ началомъ учебнаго курса; по Педагогической Совѣтъ, по особо-уважительнымъ причинамъ, можетъ позволять приѣмъ и въ теченіе учебнаго года, если, по предварительномъ испытаніи поступающаго, удостовѣрится, что послѣдній,

Artykuł 47.

Do pierwszej klasy Gimnazjum i Progimnazjum przyjmują się dzieci, umiejące czytać i pisać po-polsku i po-rusku, oraz znające modlitwy głównejsze, a z arytmetyki: dodawanie, odejmowanie i tabliczkę mnożenia. Przy tém ma być na względzie aby do klasy 1-ej nie były przyjmowane dzieci, młodsze jak 10-ciu lat. Do wszystkich klass następnych w Gimnazyach i Progimnazyach przyjmowaną będzie młodzież usposobienia i wieku odpowiedniego właściwej klassie.

Artykuł 48.

Świadectwo z ukończonego z pożytkiem kursu nauk w Progimnazjum klassycznym lub realnem daje prawo wejścia do klasy V-tej odpowiedniego klassycznego lub realnego Gimnazjum, bez examinu, jeśli od czasu ukończenia kursu do wejścia do Gimnazjum upłynęło nie więcej nad sześć miesięcy. W razie przeciwnym, życzący dalej kształcić się w Gimnazjum podlega examinowi. Przyjmowanie uczniów czterech wyższych klass Gimnazyów klassycznych do odpowiednich klass Gimnazyów realnych i odwrotnie, dozwala się każdy raz, nie inaczej, jak na zasadzie oddzielnego examinu.

Artykuł 49.

Ogólny zapis uczniów odbywa się każdego roku przed rozpoczęciem kursu nauk; jednakże Rada Pedagogiczna, z powodów na szczególną uwagę zasługujących, może dozwalać przyjęcia i w ciągu rocznego kursu nauk, gdy z uprzedniego examinu kandydata przekona się, że tenże przy swych

по своимъ познаніямъ и развитію, можетъ слѣдовать за курсомъ того класса, въ который желаетъ поступить.

Статья 50.

Ученики гимназій и прогимназій носятъ форменную одежду, установленную для учащихся въ этихъ заведеніяхъ Царства Польскаго.

Статья 51.

Съ каждаго ученика гимназій и прогимназій взимается за ученіе: въ Варшавѣ по *пятнадцати* рублей въ годъ, а въ прочихъ городахъ Царства по *двѣнадцати* рублей. Плата сія вносится въ казну Царства по-полугодно, впередъ за всякое полугодіе. Непредставившіе, въ теченіе первыхъ двухъ мѣсяцевъ каждаго полугодія, квитанціи во взносѣ платы за ученіе увольняются изъ заведенія, но могутъ быть снова приняты, по представленіи квитанціи во взносѣ платы за все полугодіе.

Статья 52.

Педагогическому Совѣту предоставляется освободить отъ платы за ученіе недостаточныхъ учениковъ, заслуживающихъ того своимъ успѣхами, прилежаніемъ и поведеніемъ. При этомъ наблюдается, чтобы общее число освобождаемыхъ отъ платы за ученіе составляло не болѣе *десяти* процентовъ числа всѣхъ учащихся. Освобожденіе отъ платы за ученіе имѣетъ силу въ теченіе одного полугодія.

znajomościach i rozwinięciu, może słuchać kursu w tej klasie, do której przyjętym być pragnie.

Artykuł 50.

Uczniowie Gimnazyów i Progimnazyów nosić mają ubranie formy przepisanej dla uczniów tych Zakładów w Królestwie Polskiem.

Artykuł 51.

Od każdego ucznia w Gimnazjum i Progimnazjum, pobierana będzie opłata za naukę, w Warszawie, po *piętnaście*, a w innych miastach Królestwa po *dwanaście* rubli na rok. Opłata takowa wnoszoną być ma do Skarbu Królestwa co pół roku, z góry za każde półrocze. Ci, którzy nie złożą w ciągu pierwszych dwóch miesięcy każdego półrocza kwitu z uiszczonej opłaty za naukę, uwalniają się z Zakładu; lecz mogą być przyjęci napowrót, gdy przedstawiają kwity takowe z uiszczonej opłaty za całe półrocze.

Artykuł 52.

Rada Pedagogiczna mocną będzie uwalniać od opłaty za naukę, uczniów niedostatnich zasługujących na to swym postępem w naukach, pilnością i sprawowaniem się. Przy tem pilnować winna, aby ogólna liczba uwalniających się od opłaty za naukę, wynosiła nie więcej jak *dziesiąty* procent w stosunku do liczby wszystkich uczniów. Uwolnienie od opłaty za naukę służy na jedno półrocze.

Статья 53.

Правила о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ учениковъ гимназій и прогимназій составляются мѣстными Педагогическими Совѣтами и утверждаются, по представленію Начальника учебной дирекціи, Правительственною Коммисією Народнаго Просвѣщенія; при чемъ высшую степень наказанія составляетъ исключеніе изъ заведенія, каковому наказанію ученики подвергаются лишь по опредѣленію Педагогическаго Совѣта, съ утвержденія Начальника учебной дирекціи.

Статья 54.

Въ концѣ каждаго учебнаго года ученики подвергаются испытанію изъ всего пройденнаго въ теченіе года, и, по результатамъ этого испытанія, удостоиваются перевода въ высшіе классы.

Статья 55.

Отмѣтки для опредѣленія степени познаній учениковъ устанавливаются особою инструкцією отъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Статья 56.

Ученики первыхъ шести классовъ, отличные по поведенію и оказавшіе весьма удовлетворительные успѣхи въ русскомъ языкѣ и въ бѣльшей части другихъ учебныхъ предметовъ, награждаются книгами. Число наградъ для каждаго класса опредѣляется Правительственною Коммисією Народнаго Просвѣщенія.

Artykuł 53.

Przepisy o dyscyplinarnych karach na uczniów Gimnazyów i Progimnazyów, ułożone być mają przez miejscowe Rady Pedagogiczne, i zatwierdzone przez Komisję Rządową Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcji Naukowej; przyzem najwyższy stopień kary stanowić ma wydalenie z Zakładu, której to karze podlegają uczniowie, jedynie na zasadzie uchwały Rady Pedagogicznej i z zatwierdzenia Naczelnika Dyrekcji Naukowej.

Artykuł 54.

W końcu każdego roku szkolnego, uczniowie mają być poddawani examinowi z całorocznego kursu nauk i według rezultatu tego examinu, przyznawane sobie mieć będą promocyje do klass wyższych.

Artykuł 55.

Wyrazy jakie winny być używane dla oznaczenia stopnia usposobienia uczniów, przepisze osobna Instrukcyja, mająca się wydać przez Komisję Rządową Oświecenia Publicznego.

Artykuł 56.

Uczniowie pierwszych sześciu klass, odznaczający się dobrem sprawowaniem i którzy okazali zupełnie zadowalniający postęp w języku ruskim i w większej części innych przedmiotów naukowych, otrzymają nagrody w książkach. Liczbę nagród dla każdej klasy ustanowi Komisya Rządowa Oświecenia Publicznego.

Статья 57.

Ученики, пробывшіе въ одномъ классѣ два года и не удостоенные за тѣмъ перевода въ слѣдующій классъ, увольняются изъ заведенія.

Статья 58.

Окончательное испытаніе учениковъ, какъ въ гимназіи, такъ и въ прогимназіи, производится въ присутствіи Педагогическаго Совѣта, на основаніи правилъ, составленныхъ симъ Совѣтомъ и утвержденныхъ Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Статья 59.

Ученики, окончившіе съ успѣхомъ полный курсъ ученія въ гимназіи или въ прогимназіи, получаютъ аттестаты за подписью членовъ Педагогическаго Совѣта и съ приложеніемъ печати учебнаго заведенія. Сверхъ того, для награды отличнымъ по поведенію изъ окончившихъ курсъ въ гимназіи и оказавшимъ весьма удовлетворительные успѣхи какъ въ русскомъ языкѣ и словесности, такъ и въ бѣльшей части другихъ учебныхъ предметовъ, назначаются медали золотыя и серебряныя, число которыхъ опредѣляется Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Статья 60.

Лица, не обучавшіяся въ гимназіяхъ и прогимназіяхъ, имѣютъ право подвергаться испытанію изъ полнаго курса предметовъ, преподаваемыхъ въ сихъ учебныхъ заведе-

Artykuł 57.

Uczniowie, którzy po dwuletnim pobycie w jednej i tej samej klasie nie otrzymali promocyi do klasy następczej, mają być z Zakładu uwalniani.

Artykuł 58.

Ostateczny examen uczniów tak w Gimnazyum, jak i w Progimnazyum, odbywać się ma w obec Rady Pedagogicznej, na zasadzie przepisów ułożonych przez tę Radę i zatwierdzonych przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Artykuł 59.

Uczniowie, którzy ukończyli z pożytkiem pełny kurs nauk w Gimnazyum lub Progimnazyum, otrzymają Attestaty za podpisem Członków Rady Pedagogicznej i opatrzone pieczęcią Zakładu naukowego. Nadto, dla wynagrodzenia uczniów odznaczających się wzorowem sprawowaniem, którzy ukończyli kurs nauk w Gimnazyum i okazali zupełnie zadowalniający postęp tak w języku ruskim i literaturze, jako też w większej części innych przedmiotów naukowych, przeznaczają się medale złote i srebrne, liczbę których ustanowi Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego.

Artykuł 60.

Osoby, które nie pobierały nauk w Gimnazyach i Progimnazyach, mają prawo składać examen z całego kursu nauk, wykładanych w pomienionych Zakładach naukowych,

пяхъ, на равнѣ съ учениками сихъ заведеній и въ одно съ ними время, назначенное для испытаній. Выдержавшіе съ успѣхомъ испытаніе въ полномъ гимназическомъ курсѣ получаютъ въ томъ свидѣтельство.

Примѣчаніе. Испытаніе постороннихъ лицъ изъ полного гимназическаго курса начинается съ русскаго языка и словесности, и оказавшимъ неудовлетворительное знаніе этихъ предметовъ отказывается въ дальнѣйшемъ испытаніи.

ГЛАВА ПЯТАЯ.

Педагогическій Совѣтъ.

Статья 61.

Для обсужденія вопросовъ, относящихся къ учебной и воспитательной части гимназій и прогимназій, а также для наблюденія за хозяйственною частію ихъ и новѣрки отчетности по оной, состоятъ при этихъ заведеніяхъ Педагогическіе Совѣты.

Статья 62.

Педагогическій Совѣтъ гимназій и прогимназій составляютъ, подъ предсѣдательствомъ Инспектора, законоучители и всѣ прочіе преподаватели наукъ и языковъ, а также и учитель чистописанія, черченія и рисованія. Обязанность секретаря Совѣта исполняетъ одинъ изъ учителей, избираемый въ эту должность Совѣтомъ на два года, и получающій за то добавочное жалованье по штату.

na równi z uczniami tychże Zakładów i w jednym z nimi czasie, wyznaczonym na examina. Ci, którzy należycie złożą examen z całego gimnazyalnego kursu, otrzymają na to świadectwo.

Uwaga. Examina postronnych osób, z całego gimnazyalnego kursu nauk rozpoczynają się od ruskiego języka i literatury, a tym, którzy okażą nie dostateczną znajomość tych przedmiotów odmawia się składanie dalszego examinu.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

Rada Pedagogiczna.

Artykuł 61.

Dla rozważenia kwestyj, dotyczących części naukowej i wychowawczej w Gimnazyach i Progimnazyach, oraz dla czuwania nad częścią ekonomiczną tych Zakładów i dla sprawdzania ich rachunków, znajdować się będą przy tych Zakładach Rady Pedagogiczne.

Artykuł 62.

Radę Pedagogiczną Gimnazyum i Progimnazyum składają, pod przewodnictwem Inspektora, Nauczyciele Religii i wszyscy inni wykładający nauki i języki, oraz Nauczyciel kalliigrafii i rysunków. Obowiązki Sekretarza Rady spełniać ma jeden z Nauczycieli, którego wybierze Rada na dwa lata, i który za tę czynność otrzymywać będzie dodatek do płacy, podług etatu.

Примѣчаніе. Въ засѣданія Педагогическаго Совѣта приглашается, по усмотрѣнію предѣдателя, училищный врачъ, имѣющій въ такомъ случаѣ право голоса наравнѣ съ прочими членами.

Статья 63.

Предметы занятій Педагогическаго Совѣта суть:

- 1) пріемъ учениковъ и переводъ ихъ изъ класса въ классъ;
- 2) выдача аттестатовъ ученикамъ, съ успѣхомъ окончившимъ полный гимназическій курсъ, и свидѣтельствъ ученикамъ, окончившимъ курсъ прогимназіи;
- 3) выдача свидѣтельствъ постороннимъ лицамъ, выдержавшимъ испытаніе въ полномъ курсѣ гимназіи или прогимназіи;
- 4) опредѣленіе наградъ ученикамъ, отличающимся поведениемъ, прилежаніемъ и успѣхами.
- 5) освобожденіе недостаточныхъ учениковъ отъ платы за ученіе;
- 6) опредѣленіе платы съ учениковъ, желающихъ обучаться тому изъ новыхъ языковъ, французскому или нѣмецкому, который не будетъ признанъ Совѣтомъ Управленія Царства обязательнымъ;
- 7) производство испытаній на званіе домашнихъ и начальныхъ учителей и учительницъ, и удостоеніе ихъ этого званія;
- 8) разсмотрѣніе рѣчей, назначаемыхъ для чтенія на публичномъ актѣ;
- 9) избраніе изъ преподавателей секретаря Совѣта, равно какъ и бібліотекаря;

Uwaga. Na posiedzenia Rady Pedagogicznej, stosownie do uznania Prezesa, może być wzywany lekarz Zakładu, mający w takim razie prawo głosu na równi z innymi Członkami.

Artykuł 63.

Przedmioty zajęć Rady Pedagogicznej są następujące:

- 1) przyjmowanie uczniów i promocya ich z jednej klasy do drugiej,
- 2) przyznawanie attestatów uczniom, którzy z pożytkiem ukończyli pełny gimnazjalny kurs nauk i świadectw tym, którzy ukończyli kurs nauk w Progimnazjum,
- 3) wydawanie świadectw postronnym osobom, które złożyły examen z całego kursu gimnazjalnego lub progimnazjalnego,
- 4) wyznaczanie nagród uczniom, odznaczającym się sprawowaniem, pilnością i postępem w naukach,
- 5) uwalnianie uczniów niedostatnich od opłaty za naukę,
- 6) oznaczenie wysokości opłaty od uczniów, chcących uczyć się tego z nowożytnych języków, to jest francuzkiego lub niemieckiego, który przez Radę Administracyjną Królestwa nie będzie uznany za obowiązujący,
- 7) odbywanie examínów kwalifikacyjnych na stopień Nauczycieli i Nauczycielek domowych i elementarnych, oraz przyznawanie im tego stopnia,
- 8) przeglądanie mów, które mają być czytane na akcie uroczystym,
- 9) wybór z grona Nauczycieli Sekretarza Rady oraz Bibliotekarza,

10) выборъ книгъ для библіотеки, а также составленіе правилъ о порядкѣ храненія и выдачи книгъ изъ библіотеки;

11) выборъ учебныхъ руководствъ и пособій изъ числа одобренныхъ Правительственною Коммисією Народнаго Просвѣщенія;

12) разсмотрѣніе и одобреніе программъ преподаванія по каждому предмету;

13) разсмотрѣніе росписанія еженедѣльныхъ уроковъ по классамъ, составляемаго Инспекторомъ къ началу учебнаго года;

14) соображенія относительно раздѣленія классовъ на параллельныя отдѣленія;

15) составленіе правилъ о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ учащихся;

16) составленіе правилъ о надзорѣ за учениками внѣ училища;

17) разсмотрѣніе годичныхъ отчетовъ по учебной, воспитательной и хозяйственной частямъ, составляемыхъ Инспекторомъ;

18) заключеніе условій на поставку необходимыхъ для заведенія вещей;

19) наблюденіе за правильнымъ употребленіемъ училищныхъ суммъ;

20) ежегодная повѣрка имущества заведенія; и

21) изысканіе и обсужденіе мѣръ, клонящихся къ улучшенію учебной, воспитательной и хозяйственной частей заведенія.

10) wybór dzieł dla biblioteki, oraz ułożenie przepisów o porządku utrzymywania biblioteki i wydawania z niej książek,

11) wybór naukowych przewodników i pomocy naukowej z liczby zaleconych przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego,

12) roztrząsanie i przyjmowanie programów wykładu każdego przedmiotu,

13) roztrząsanie rozkładu tygodniowego lekcyj na klasy, projektowanego przez Inspektora na początku roku szkolnego,

14) czynienie wniosków co do podziału klass na paralelne oddziały,

15) ułożenie przepisów o karach dyscyplinarnych na uczniów,

16) ułożenie przepisów o dozorcze uczniów po za obrębem Zakładu,

17) przejrzanie układanych przez Inspektora sprawozdań rocznych z części naukowej, edukacyjnej i ekonomicznej,

18) zawieranie umów na dostawę potrzebnych dla Zakładu przedmiotów,

19) czuwanie nad właściwym szafunkiem funduszków szkolnych,

20) sprawdzanie coroczne inwentarza Zakładu, i

21) obmyślanie i ocenianie środków, zmierzających do ulepszeń części naukowej, edukacyjnej i ekonomicznej Zakładu.

Статья 64.

Заключенія Педагогическаго Совѣта по предметамъ, означеннымъ въ пунктахъ: 5, 6, 8, 9, 10 и 17 предъидущей статьи, представляются на утверждение Начальника учебной дирекціи; заключенія же Совѣта по предметамъ, поименованнымъ въ пунктахъ: 7, 11, 12, 14, 15, 16 и 21, представляются Начальнику дирекціи, для испрошенія разрѣшенія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Статья 65.

Опредѣленіе Педагогическаго Совѣта по предметамъ, предоставленнымъ его окончательному рѣшенію, объявляются Инспекторомъ и немедленно приводятся въ исполненіе.

Статья 66.

Педагогическій Совѣтъ собирается въ теченіе учебнаго года, по крайней мѣрѣ, одинъ разъ въ мѣсяць, а въ случаѣ надобности онъ можетъ быть созываемъ предсѣдателемъ и чаще.

Статья 67.

Для обсуждения и рѣшенія дѣлъ въ Совѣтѣ требуется присутствіе не менѣе двухъ третей его членовъ.

Статья 68.

Дѣла рѣшаются въ Совѣтѣ по большинству голосовъ. При равенствѣ голосовъ перевѣсъ даетъ голосъ Предсѣдате-

Artykuł 64.

Uchwały Rady Pedagogicznej, dotyczące przedmiotów, oznaczonych w punktach: 5, 6, 8, 9, 10 i 17 artykułu poprzedzającego, mają być przedstawiane do zatwierdzenia Naczelnikowi Dyrekcji Naukowej. Wnioski zaś tejże Rady, co do przedmiotów wymienionych w punktach: 7, 11, 12, 14, 15, 16 i 21 winny być przedstawiane Naczelnikowi Dyrekcji, dla wyjednania decyzji Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego.

Artykuł 65.

Uchwały Rady Pedagogicznej w przedmiotach pozostawionych ostatecznej jej decyzji, objawiane będą przez Inspektora i niezwłocznie wprowadzane w wykonanie.

Artykuł 66.

Rada Pedagogiczna zbierać się będzie w ciągu roku szkolnego, przynajmniej raz na miesiąc, a w razie potrzeby, może być i częściej przez Prezydującego zwoływana.

Artykuł 67.

Do roztrząsania i decydowania przedmiotów w Radzie, potrzebną jest obecność przynajmniej dwóch trzecich części jej Członków.

Artykuł 68.

Przedmioty decydowane być mają w Radzie większością głosów. W razie równości zdań, przeważa głos Prezydującego.

ля. Предсѣдатель, въ случаѣ несогласія съ мнѣніемъ Педагогическаго Совѣта, представляетъ о томъ Начальнику учебной дирекціи, а если дѣлю не терпитъ отлагательства и не превышаетъ власти, предоставленной Совѣту, то распоряжается по собственному усмотрѣнію и немедленно доноситъ о своемъ распоряженіи Начальнику дирекціи, представляя ему и журналъ Педагогическаго Совѣта.

Статья 69.

Протоколы засѣданій Педагогическаго Совѣта представляются, въ копіяхъ, Начальнику учебной дирекціи. Въ случаѣ разногласія членовъ, если меньшинство пожелаетъ, мнѣніе онаго доводится до свѣдѣнія Начальника учебной дирекціи.

ГЛАВА ШЕСТАЯ.

Права и преимущества гимназій и прогимназій.

Статья 70.

Гимназій и прогимназій имѣютъ свою печать съ гербомъ Царства и съ надписью: «такой-то гимназій или прогимназій».

Статья 71.

Гимназій и прогимназій освобождаются отъ употребленія гербовой бумаги и отъ уплаты штемпельныхъ пошлинъ по

Jeśli Prezydujący nie podziela opinii Rady Pedagogicznej, wówczas czyni o tem przedstawienie do Naczelnika Dyrekcyi Naukowej, a jeśli przedmiot nie cierpi zwłoki i nie przewyższa atrybucyj, służących Radzie, wtedy załatwia go według własnego uznania i o wydanem przez siebie rozporządzeniu niezwłocznie donosi Naczelnikowi Dyrekcyi, przedstawiając mu zarazem i protokół posiedzenia Rady Pedagogicznej.

Artykuł 69.

Protokoły posiedzeń Rady Pedagogicznej przedstawiane być winny w kopii Naczelnikowi Dyrekcyi Naukowej. W razach różności zdań Członków, jeśli zażąda mniejszość, zdanie jej ma być zakomunikowane Naczelnikowi Dyrekcyi Naukowej.

ROZDZIAŁ SZÓSTY.

Prawa i prerogatywy Gimnazyów i Progimnazyów.

Artykuł 70.

Gimnazyja i Progimnazyja mieć będą swoją pieczęć z herbem Królestwa i z napisem: «takie to Gimnazyum albo Progimnazyum».

Artykuł 71.

Gimnazyja i Progimnazyja uwalniają się od użycia papieru stemplowego i od opłat stemplowych przy sporządzaniu tak

совершаемымъ какъ отъ имени ихъ, такъ и въ пользу ихъ актамъ, и вообще по всѣмъ касающимся до нихъ дѣламъ.

Статья 72.

Посылаемая подъ печатью гимназій и прогимназій официальныя бумаги и посылки принимаются на почту на основаніи общихъ установленныхъ по сему предмету для казенныхъ пакетовъ правилъ.

Статья 73.

Зданія учебнаго вѣдомства и городскія, занимаемая гимназіями и прогимназіями, въ отношеніи къ освобожденію ихъ отъ квартирной повинности, какъ денежной, такъ и натуральной, а равно и отъ другихъ податей, подчиняются существующимъ по сему предмету въ Царствѣ Польскомъ постановленіямъ относительно всѣхъ вообще казенныхъ зданій.

Статья 74.

Лица, служащія при гимназіяхъ и прогимназіяхъ по учебной части, пользуются эмеритальными правами, предоставленными служащимъ по этой части.

Статья 75.

Прочія должностныя лица, служащія при гимназіяхъ и прогимназіяхъ, пользуются, въ отношеніи къ эмеритурѣ, правами и преимуществами, предоставленными служащимъ по гражданской части въ Царствѣ Польскомъ.

w ich imieniu, jak i na ich rzecz aktów, tudzież w ogóle we wszystkich czynnościach dotyczących tych Zakładów.

Artykuł 72.

Przesyłające się pod pieczęcią Gimnazyów i Progimnazyów urzędowe ekspedycje i posyłki, przyjmowane być mają na pocztę, na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych w tym przedmiocie dla rządowych ekspedycji.

Artykuł 73.

Gmachy do Władzy Edukacyjnej należące i miejskie, zajmowane przez Gimnazyja i Progimnazyja, pod względem uwolnienia ich od powinności kwaterunkowej tak w pieniądzech, jak i w naturze, oraz i od innych podatków, podlegają istniejącym w tej mierze w Królestwie Polskiem przepisom co do wszystkich w ogóle gmachów rządowych.

Artykuł 74.

Osoby zostające w służbie przy Gimnazyum lub Progimnazyum po części naukowej, korzystać będą z praw emerytalnych, zapewnionych służącym po tej części.

Artykuł 75.

Inne osoby służące przy Gimnazyjach i Progimnazyjach, pod względem emerytury, korzystają z praw i prerogatyw, zapewnionych osobom zostającym w służbie cywilnej w Królestwie Polskiem.

Статья 76.

Ученики двухъ высшихъ классовъ гимназій, во время нахождения ихъ въ этихъ классахъ, освобождаются отъ рекрутской повинности, если они пробыли въ гимназій не менѣе трехъ лѣтъ.

Статья 77.

Ученики классическихъ и реальныхъ гимназій, окончившіе съ аттестатомъ курсъ ученія, а равно и постороннія лица, получившія свидѣтельство о знаніи полного курса этихъ гимназій, могутъ поступать въ Варшавскую Главную Школу и другія высшія учебныя заведенія Имперіи и Царства, на основаніи изданныхъ для нихъ заведеній уставовъ и постановленій.

Статья 78.

Постановленіями, заключающимися въ настоящемъ Уставѣ, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, замѣняются вполнѣ соотвѣтственныя главы Раздѣла II Устава 20 Мая 1862 года о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, и отмѣняются всѣ другія постановленія и распоряженія, съ настоящимъ Уставомъ несогласныя.

Министръ Статсъ-Секретарь (подписалъ) *В. Платоновъ*.

Артикулъ 76.

Uczniowie dwóch class wyższych gimnazyalnych, przez czas pobytu swego w tych classach, wolni są od poboru do wojska, jeżeli uczęszczali do Gimnazyum nie mniej jak trzy lata.

Артикулъ 77.

Uczniowie Gimnazyów klassycznych i realnych, którzy z attestatem ukończyli kurs nauk, również osoby postronne, które uzyskały świadectwo o znajomości całego kursu nauk tych Gimnazyów, mogą być przyjmowani do Szkoły Głównej Warszawskiej i do innych wyższych Zakładów Naukowych Cesarstwa i Królestwa, na zasadzie wydanych dla tych Zakładów Ustaw i postanowień.

Артикулъ 78.

Przepisami, zawartemi w niniejszej Ustawie, która winna być zamieszczoną w Dzienniku Praw, zastępują się w zupełności odpowiednie Rozdziały Działu II-go Ustawy z dnia 20 Maja 1862 roku o Wychowaniu Publicznem w Królestwie Polskiem, i znoszą się wszelkie inne postanowienia i rozporządzenia z niniejszą Ustawą niezgodne.

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *W. Płatonow*.

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою
написано:

«Быть по сему.»

въ С.-Петербургѣ,
4/17 Января 1866 г.

ШТАТЫ

МУЖСКИХЪ ГИМНАЗИЙ И ПРОГИМНАЗИЙ ДЛЯ ПОЛЬСКАГО НАСЕЛЕНИЯ.

I. Штатъ классическихъ гимназій.

№		Число лицъ.	Жалованье.		Классы должно- стей.	Эмериталь- ныя права.
			Одному.	Всѣмъ.		
			Руб. сер.	Руб. сер.		
1	Инспектору (при казенной квартирѣ)	1	1.500	1.500	VI	По учебной службѣ.
2	Помощнику Инспектора (онъ же и учитель) добавочныхъ . .	1	300	300	VII	
3	Законоучителю римско-католическаго исповѣданія	1	800	800		
4	Учителямъ русскаго языка и словесности, равно какъ исторіи и географіи Россіи и Польши	2	1.500	3.000	VIII	

Na oryginalne Własną JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI ręką
napisano:

«Ma być podług tego.»

W Petersburgu,
d. 4/17 Stycznia 1866 r.

przez CESARZA i KRÓLA,
Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) W. Płatonow.

ETATY

GYMNAZYÓW I PROGIMNAZYÓW MEZKICH DLA LUDNOŚCI POLSKIEJ.

I. Etat Gimnazyów klassycznych.

№		Liczba osób.	Płaca.		Klasa urzędu.	Prawo do emerytury.
			Jedemu.	Wszystkim.		
			Rsr.	Rsr.		
1	Inspektorowi (obok mieszkania Rządowego)	1	1.500	1.500	VI	zapewnione służbie nau- kowej.
2	Pomocnikowi Inspektora (zarazem nauczycielowi) dodatku do płacy	1	300	300	VII	
3	Nauczycielowi Religii wyznania Rzymsko-katolickiego . . .	1	800	800		
4	Nauczycielom ruskiego języka i literatury oraz historyi i geografii Rosyji i Polski . . .	2	1.500	3.000	VIII	

*

№	Число лицъ.	Жалованье.		Классы должностей.	Эмеритальные права.
		Одному.	Всѣмъ.		
		Руб. сер.	Руб. сер.		
5	2	1.200	2.400	VIII	По учебной службѣ. По гражданской службѣ.
6	3	1.000	3.000	VIII	
7	4	800	3.200	VIII	
8	1	600	600	IX	
9	1	200	200	X	
10	1	250	250	VIII	
11	—	—	150		
12	1	500	500	X	
13					
			250		
	2	100	200		
14	1	150	150		
15	—	—	500		
16	—	—	350		

№	Liczba osób.	Płaca.		Klasa urzędu.	Prawo do emerytury.
		Jednemu.	Wszystkim.		
		Rsr.	Rsr.		
5	2	1.200	2.400	VIII	zapewnione służbie naukowej. służbie administr.
6	3	1.000	3.000	VIII	
7	4	800	3.200	VIII	
8	1	600	600	IX	
9	1	200	200	X	
10	1	250	250	VIII	
11	—	—	150		
12	1	500	500	X	
13			250		
	2	100	200		
14	1	150	150		
15	—	—	500		
16	—	—	350		

№	Жалованье.	Эмериталь- ные права.	Число лиц.	Жалованье.		Классы должностей.
				Одному.	Всѣмъ.	
				Руб. сер.	Руб. сер.	
17	На наемъ прислуги, на отопленіе, освѣщеніе, ремонтъ и содержаніе чистоты зданія и на другіе расходы по заведенію		—	—	900	
	Итого		—	—	18.250	

№	Płaca.	Liczba osób.	Klasa urzędu.	Prawo do emerytury.		
					Jednemu.	Wszystkim.
					Rsr.	Rsr.
17	Na najem posługi, na opał, światło, restaurację, i utrzymanie gmachu w porządku i na inne wydatki Zakładu	—	—	900		
	W ogóle	—	—	18.250		

II. Штатъ реальныхъ гимназій.

№		Число лицъ.	Жалованье.		Классъ должностей.	Эмеритальныя права.	
			Одному.	Всѣмъ.			
			Руб. сер.	Руб. сер.			
1	Инспектору (при казенной квартирѣ)	1	1.500	1.500	VI	По учебной службѣ.	
2	Помощнику Инспектора (онъ же и учитель) добавочныхъ . .	1	300	300	VII		
3	Законоучителю римско-католическаго исповѣданія	1	800	800	—		
4	Учителямъ русскаго языка и словесности, равно какъ исторіи и географіи Россіи и Польши	2	1.500	3.000	VIII		
5	Двумъ учителямъ наукъ и языковъ	2	1.200	2.400	VIII		
6	Тремъ учителямъ наукъ и языковъ	3	1.000	3.000	VIII		
7	Четыремъ учителямъ наукъ и языковъ	4	800	3.200	VIII		
8	Учителю чистописанія, черченія и рисованія	1	800	800	IX		
9	Учителю пѣнія	1	200	200	X		
10	Врачу	1	250	250	VIII		По гр. служ.
11	На уроки гимнастики	—	—	150			

II. Etat Gimnazjów Realnych.

№		Liczba osób.	Płaca.		Klasa urzędu.	Prawo do emerytury.	
			Jednemu.	Wszystkim.			
			Rsr.	Rsr.			
1	Inspektorowi (obok mieszkania rządowego)	1	1.500	1.500	VI	zapewnione służbie naukowej.	
2	Pomocnikowi Inspektora (zrazem Nauczycielowi) dodatku do płacy	1	300	300	VII		
3	Nauczycielowi Religii wyznania Rzymsko-Katolickiego . . .	1	800	800	—		
4	Nauczycielom ruskiego języka i literatury, oraz historyi i geografii Rosyji i Polski	2	1.500	3.000	VIII		
5	Dwóm Nauczycielom umiejętności i języków	2	1.200	2.400	VIII		
6	Trzem Nauczycielom umiejętności i języków	3	1.000	3.000	VIII		
7	Czterem Nauczycielom umiejętności i języków	4	800	3.200	VIII		
8	Nauczycielowi kalligrafii i rysunków	1	800	800	IX		
9	Nauczycielowi śpiewu	1	200	200	X		
10	Lekarzowi	1	250	250	VIII		службе администр.
11	Na lekcye gimnastyki	—	—	150			

№		Число лиц.	Жалованье.		Классы должностей.	Эмеритальные права.
			Одному.	Всѣмъ.		
			Руб.сер.	Руб.сер.		
12	Письмоводителю (онъ же и смотритель зданія)	1	500	500	X	По гражданской службѣ.
13	Добавочнаго жалованья:					
	Инспектору за уроки, если онъ преподаетъ особый предметъ	—	—	250		
	Секретарю Совѣта и библио-текарю	2	100	200		
14	Педелю	1	150	150		
15	На библиотеку, учебныя пособия и награды ученикамъ . . .	—	—	700		
16	На канцелярскія принадлежности и на наемъ писца	—	—	350		
17	На наемъ прислуги, отопленіе, освѣщеніе, ремонтъ и содержаніе чистоты зданія и на другіе расходы по заведенію .	—	—	900		
	Итого	—	—	18.650		

№		Лiczba osób.	Płaca.		Klasa urzędu.	Prawo do emerytury.
			Jednemu.	Wszystkim.		
			Rsr.	Rsr.		
12	Sekretarzowi (zarazem Nadzorcy gmachu)	1	500	500	X	służbie administr.
13	Na płace dodatkowe:					
	Inspektorowi za lekcye, jeżeli wykłada osobny przedmiot . .	—	—	250		
	Sekretarzowi Rady i Bibliotekarzowi	2	100	200		
14	Pedelowi	1	150	150		
15	Na bibliotekę, pomoce naukowe i nagrody dla uczniów . . .	—	—	700		
16	Na potrzeby kancelaryjne i najem Kopiisty	—	—	350		
17	Na najem posługi, na opał, światło, restauracyę i utrzymanie gmachu w porządku, oraz na inne wydatki Zakładu . . .	—	—	900		
	W ogóle	—	—	18.650		

III. Штатъ прогимназій (классическихъ и реальныхъ).

№		Число лицъ.	Жалованье.		Классы должностей.	Эмеритальныя права.
			Одному.	Всѣмъ.		
			Руб. сер.	Руб. сер.		
1	Инспектору (при казенной квартирѣ)	1	1.200	1.200	VII	По учебной службѣ.
2	Законоучителю римско-католическаго исповѣданія	1	600	600	—	
3	Учителю русскаго языка, а также исторіи и географіи Россіи и Польши	1	1.200	1.200	VIII	
4	Двумъ учителямъ наукъ и языковъ	2	1.000	2.000	VIII	
5	Тремъ учителямъ наукъ и языковъ	3	800	2.400	VIII	
6	Учителю чистописанія черченія и рисованія	1	600	600	IX	
7	Учителю пѣнія	1	150	150	X	По гражд. службѣ.
8	Врачу	1	200	200	VIII	
9	На уроки гимнастики	—	—	100		
10	Добавочнаго жалованья: Инспектору за уроки, если онъ преподаетъ особый предметъ	—	—	200		
	Секретарю Совѣта и бібліотекарю	2	75	150		

III. Etat Progimnazyów (klassycznych i realnych).

№		Liczba osób.	Płaca.		Klasa urzędu.	Prawo do emerytury.
			Jednemu.	Wszystkim.		
			Rsr.	Rsr.		
1	Inspektorowi (obok mieszkania rządowego)	1	1.200	1.200	VII	zapewnione
2	Nauczycielowi Religii, wyznania Rzymsko-Katolickiego	1	600	600	—	
3	Nauczycielowi języka ruskiego, tudzież historyi i geografii Rosyyi i Polski	1	1.200	1.200	VIII	
4	Dwóm Nauczycielom umiejętności i języków	2	1.000	2.000	VIII	
5	Trzem Nauczycielom umiejętności i języków	3	800	2.400	VIII	
6	Nauczycielowi kalligrafii i rysunków	1	600	600	IX	
7	Nauczycielowi śpiewu	1	150	150	X	służbie naukowej.
8	Lekarzowi	1	200	200	VIII	
9	Na lekcyę gimnastyki	—	—	100		
10	Na płace dodatkowe: Inspektorowi za lekcyę, jeśli wykłada oddzielny przedmiot	—	—	200		
	Sekretarzowi Rady, oraz Bibliotekarzowi	2	75	150		służbie administr.

№		Число лицъ.	Жалованье.		Классъ должностей.	Эмеритальные права.
			Одному.	Всѣмъ.		
			Руб. сер.	Руб. сер.		
11	Письмоводителю (онъ же и смотритель зданія)	1	300	300	XII	По гражд. службѣ.
12	На библиотеку, учебныя пособия и награды ученикамъ	—	—	200		
13	На канцелярскія принадлежности	—	—	100		
14	На наемъ прислуги, на отопленіе, освѣщеніе, ремонтъ и содержаніе чистоты зданія и на другіе расходы по заведенію . . .	—	—	500		
	Итого	—	—	9.900		

Примѣчаніе 1. Въ 9-ти мужскихъ гимназіяхъ, находящихся въ гг. Варшавѣ, Калишѣ, Петровѣ, Люблинѣ, Радомѣ, Кельцахъ, Плоцкѣ, Сувалкахъ и Ломжѣ, состоятъ штатныя должности законоучителей Православнаго исповѣданія съ окладомъ жалованья по 800 р. с. въ годъ. Для вознагражденія же преподавателей Закона Божія Православнаго исповѣданія въ тѣхъ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ, въ которыхъ не положено штатныхъ Законоучителей Православнаго исповѣданія, равно какъ и для вознагражденія преподавателей Закона Божія другихъ исповѣданій во всѣхъ вообще мужскихъ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ Царства, ежегодно полагается въ смѣтѣ расходовъ по вѣдомству Народнаго Просвѣщенія особая сумма. Вознагражденіе это опредѣляется по числу уроковъ.

Примѣчаніе 2. Расходъ на наемъ и ремонтъ зданій гимназій и прогимназій производится изъ общей суммы, назначенной въ смѣтѣ Коммисіи Народнаго Просвѣщенія и распределяемой сею Коммисіею согласно потребности.

№		Личба осѡб.	П л а с а .		Класса урѣду.	Право до эмеритурѣ.
			Једне-му.	Всѣмъ-кимъ.		
			Rsр.	Rsр.		
11	Секретарзови (zarazem nadzorczy gmachu)	1	300	300	XII	службѣ администр.
12	На библиотеку, pomoce naukowe i nagrody dla uczniѡw	—	—	200		
13	На potrzeby kancelaryjne	—	—	100		
14	На najem posлуги, на opaл, swiatло, restauracyę i utrzymanie gmachu w porzadku, oraz na inne wydatki Zakлadu	—	—	500		
	W ogѡle	—	—	9.900		

Uwaga 1. W dziewięciu Gimnazyach męzkich, istniejących w miastach: Warszawie, Kaliszu, Piotrkowie, Lublinie, Radomiu, Kielcach, Płocku, Suwałkach i Łomży znajdować się mają etatowe posady: Nauczycieli Religii wyznania Prawosławnego, z płacą roczną po rub. srebr. 800. Na wynagrodzenie zaś wykładających naukę Religii wyznania Prawosławnego w tych średnich Zakładach naukowych, w których nie ma ustanowionych Nauczycieli etatowych Religii wyznania Prawosławnego, jako też i na wynagrodzenie wykładających naukę Religii innych Wyznań, we wszystkich w ogóle męzkich średnich Zakładach naukowych w Królestwie, osobny fundusz corocznie zamieszczanym być ma na Budżecie Wydziału Oświecenia Publicznego. Wynagrodzenie to oznaczone będzie według liczby lekcyj.

Uwaga 2. Wydatek na najem i restauracyę gmachѡw w których mieszczą się Gimnazyja i Progimnazyja, uskuteczniany być ma z ogólnego funduszu zamieszczonego w Budżecie Kommissyi Oświecenia Publicznego i rozkładanego przez tę Kommissyę stosownie do potrzeb.

Приложеніе къ ст. 37-й.

Таблицы числа недѣльных уроковъ въ гимназіяхъ и прогимназіяхъ.

A. Въ классическихъ гимназіяхъ.

Предметы.	Классы.							Всего часовъ уроковъ въ недѣлю.
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Законъ Божій	2	2	2	2	2	2	2	14
Польскій языкъ и словесность.	4	4	4	3	3	3	3	24
Русскій языкъ и словесность.	4	4	4	3	3	3	3	24
Латинскій языкъ	5	5	5	5	5	5	5	35
Греческій языкъ	—	—	—	4	6	6	6	22
Нѣмецкій или французскій языкъ	3	3	3	2	2	2	2	17
Математика: арифметика, алгебра, геометрія и тригонометрія	3	3	3	3	3	3	4	22
Физика и космографія	—	—	—	—	2	2	2	6
Всеобщая исторія	—	—	2	2	2	2	2	10
Исторія Россіи и Польши	—	—	—	—	2	2	3	7
Всеобщая географія	2	2	2	2	—	—	—	8
Географія Россійской Имперіи и Царства Польскаго	—	—	—	2	2	2	—	6

Annex do artykułu 37.

Wykazy liczby lekcji tygodniowych w Gimnazyach i Progimnazyach.

A. W Gimnazyach klasycznych.

Przedmioty.	Klasy.							Ogół lekcji jednogodzinnych w tygodniu.
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Nauka Religii	2	2	2	2	2	2	2	14
Polski język i literatura	4	4	4	3	3	3	3	24
Ruski język i literatura	4	4	4	3	3	3	3	24
Język łaciński	5	5	5	5	5	5	5	35
Język grecki	—	—	—	4	6	6	6	22
Język niemiecki lub francuzki.	3	3	3	2	2	2	2	17
Matematyka: arytmetyka, algebra, geometrya i trygonometrya	3	3	3	3	3	3	4	22
Fizyka i kosmografia	—	—	—	—	2	2	2	6
Historia powszechna	—	—	2	2	2	2	2	10
Historia Rosyji i Polski	—	—	—	—	2	2	3	7
Geografia powszechna	2	2	2	2	—	—	—	8
Geografia Cesarstwa Rosyjskiego i Królestwa Polskiego	—	—	—	2	2	2	—	6

Предметы.	Классы,							Всего часовъ уроковъ въ недѣлю.
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Естественная исторія	2	3	2	—	—	—	—	7
Чистописание, черчение и рисование	5	4	3	2	—	—	—	14
Итого	30	30	30	30	32	32	32	216

Примѣчаніе 1. Гимнастика и пѣніе полагаются внѣ класснаго времени.
Примѣчаніе 2. Въ классическихъ прогимназіяхъ число уроковъ распределяется согласно съ числомъ уроковъ въ первыхъ четырехъ классахъ настоящей таблицы.

Б. Въ гимназіяхъ реальныхъ.

Предметы.	Классы							Всего часовъ уроковъ въ недѣлю.
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Законъ Божій	2	2	2	2	2	2	2	14
Польскій языкъ и словесность.	4	4	4	3	3	3	3	24
Русскій языкъ и словесность.	4	4	4	3	3	3	3	24
Латинскій языкъ	5	5	5	5	2	2	2	26
Нѣмецкій или французскій языкъ	3	3	3	2	2	2	2	17
Математика: арифметика, алгебра, геометрія, тригонометрія, аналитическая геометрія и начала теоретической механики.	3	3	3	3	5	5	5	27

Przedmioty.	Klasy.							Ogół lekcyi jednogodzinnych w tygodniu.
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Historia naturalna	2	3	2	—	—	—	—	7
Kalligrafia i rysunki	5	4	3	2	—	—	—	14
Razem	30	30	30	30	32	32	32	216

Uwaga 1. Gimnastyka i śpiew wykładane będą w czasie wolnym od lekcyi.
Uwaga 2. W Progimnazyach klasycznych liczba lekcyi rozłożoną być ma stosownie do liczby lekcyi w pierwszych czterech klassach niniejszego wykazu.

B. W. Gimnazyach Realnych.

Przedmioty.	Klasy.							Ogół lekcyi jednogodzinnych w tygodniu.
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Nauka Religii	2	2	2	2	2	2	2	14
Polski język i literatura	4	4	4	3	3	3	3	24
Ruski język i literatura	4	4	4	3	3	3	3	24
Jezyk łaciński	5	5	5	5	2	2	2	26
Jezyk niemiecki lub francuzki.	3	3	3	2	2	2	2	17
Matematyka: arytmetyka, algebra, geometrya, trygonometrya, geometrya analityczna i początki mechaniki teoretycznej.	3	3	3	3	5	5	5	27

Предметы.	Классы.							Всего часовъ уроковъ въ недѣлю.
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Физика и космографія	—	—	—	—	5	3	4	12
Естественная исторія и химія.	2	3	2	2	2	4	5	20
Всеобщая исторія	—	—	2	2	2	2	1	9
Исторія Россіи и Польши	—	—	—	2	2	2	1	7
Всеобщая географія	2	2	2	2	—	—	—	8
Географія Россійской Имперіи и Царства Польскаго	—	—	—	2	2	2	2	8
Чистописание, черченіе, и рисованіе	5	4	3	2	2	2	2	20
Итого	30	30	30	30	32	32	32	216

Примѣчаніе 1. Гимнастика и пѣніе полагаются внѣ класснаго времени.

Примѣчаніе 2. Въ реальныхъ прогимназіяхъ число уроковъ распредѣляется согласно съ числомъ уроковъ въ первыхъ четырехъ классахъ настоящей таблицы.

Przedmioty.	Klasy.							Ogół lekcyi jednogodzinnych w tygodniu.
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Fizyka i kosmografia	—	—	—	—	5	3	4	12
Historya naturalna i chemija.	2	3	2	2	2	4	5	20
Historya powszechna	—	—	2	2	2	2	1	9
Historya Rossyi i Polski	—	—	—	2	2	2	1	7
Geografia powszechna	2	2	2	2	—	—	—	8
Geografia Cesarstwa Rossyjskiego i Królestwa Polskiego	—	—	—	2	2	2	2	8
Kalligrafia i rysunki	5	4	3	2	2	2	2	20
Razem	30	30	30	30	32	32	32	216

Uwaga 1. Gimnastyka i śpiew wykładane być mają w czasie wolnym od lekcyi.

Uwaga 2. W Progimnazjach realnych liczba lekcyi rozłożoną będzie zgodnie z liczbą lekcyi oznaczonych w pierwszych czterech klassach niniejszego wykazu.

INSTYTUT
BADAŃ LITERACKICH PAŃSTWA
BIBLIOTEKA
00-330 Warszawa, ul. Młoczeńska 72
Tel. 26-62-95

Liczba egzemplarzy w zbiorze	Klasa y							Przebiegieloty.
	VII	VI	V	IV	III	II	I	
12	4	3	5	—	—	—	—	Wzrost i karmienie
20	7	7	3	2	2	2	2	Historja naturalna i chwasty
9	1	2	2	2	2	—	—	Historja powszechna
7	1	2	2	2	—	—	—	Historja Rosyi i Polski
3	—	—	—	2	2	2	2	Geografia powszechna
8	2	2	2	—	—	—	—	Geografia Cesarstwa Rosyi Azji i Indyi i Polnoy Ameryki
20	2	2	2	2	2	2	2	Kalendarz i zywoty
210	37	32	32	30	30	30	30	Wszystko

Wzrost i karmienie i inne wydzialy byc moga w czynie wlozono od lekcyi.
 Wzrost i karmienie i inne wydzialy byc moga w czynie wlozono od lekcyi.
 Wzrost i karmienie i inne wydzialy byc moga w czynie wlozono od lekcyi.
 Wzrost i karmienie i inne wydzialy byc moga w czynie wlozono od lekcyi.

STEN
 Wzrost i karmienie i inne wydzialy byc moga w czynie wlozono od lekcyi.